Maar toen dat Woord er, als vrucht van de Openbaring die voorafging, nu eindelijk was, heeft God de Heere dat Woord niet aan zich zelf overgelaten, opdat het zijn eigen weg zou vinden.

Neen, toen heeft de Heere voor dat Woord een *Dienst* ingesteld. Een afzonderlijken, opzettelijken *Dienst*. Een *Dienst* die aan dat Woord besteed en toegewijd zou worden. Een *Dienst* wel *voor* den Heere, en *door* menschen, maar *bij* het Woord en *om* het Woord. Alzoo een *Dienst* waarvan het effect zou zijn, dat het *Woord* dan nu ook *bediend* was.

Bediend hier in den zin van *toegediend*.

Want het wordt *bediend* door menschen en aan menschen, en dan eerst grijpt er metterdaad *dienst* of *bediening* van het Woord plaats, als het aan een bepaalden kring van menschelijke personen zoo toegediend is, dat deze het alsnu bezitten en genieten, er door beheerscht en geleid, door verkwikt en getroost worden, en er een licht in bezitten, dat hen beschijnt op het pad huns levens.

Gods bestel eindigt dus niet met ons de Heilige Schriftuur te *geven*, maar Hij heeft ook een *Dienst* ingesteld, om dat Woord al de eeuwen door aan menschen te laten *bedienen*.

Bleven nu die menschelijke personen aldoor dezelfde, levende in gelijke omstandigheden, blootstaande aan dezelfde gevaren, gebukt onder hetzelfde lijden, en staande op dezelfde hoogte van persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling, dan natuurlijk zou de *bediening* van het Woord aan deze precies eendere menschen, ook alle eeuwen door precies dezelfde moeten zijn.

Maar dit is nu juist *niet* het geval.

Reeds in de dagen der apostelen liepen deze personen heel wat uiteen. Anders waren de Joodsche Christenen, anders de Christenen uit de heidenen. Anders de menschen uit de groote koopstad Corinthe, en anders in de weeldestad Rome. Anders de slaven en anders de vrijen. Jongen en ouden, vrijen en dienstbaren, i. e. w. allen verschilden. En vandaar dat de bediening van het *Woord* reeds destijds een zoo onderscheiden karakter droeg.

Maar hierbij bleef het verschil niet.

Immers, sinds de dagen der apostelen heeft de wereld niet stilgestaan. Er is allerlei strijd en gisting geweest. De wereld van het denken is allengs een heel andere geworden. Geheel andere tegenstellingen hebben zich gevormd. De verhouding van menschen en menschen nam een geheel ander karakter aan. We leven in andere landen, in een andere hemelstreek, in andere toestanden, met andere beklemdheden en verzuchtingen, en ook met andere idealen die ons bezielen.

Er is alzoo gestadige verandering geweest, rustelooze wijziging, altoos voortgaande verandering in den menschelijken kring, aan wien het *Woord* bediend moet worden.

Wel altoos hetzelfde Evangelie der behoudenis, en dezelfde Raad Gods ter zaliging van zijn uitverkorenen, maar datzelfde *Woord*, datzelfde *Evangelie*, diezelfde *Raad* Gods, in betrekking tot en met toepassing op een *ander soort menschen* in geheel andere *gelegenheden*, en met geheel andere *behoeften*.

Was nu het *Woord van God* geen eeuwig Woord voor al de uitverkorenen, dan zou die gestadige verandering het Woord ten slotte onbruikbaar hebben gemaakt, gelijk andere boeken uit oude tijden, door dat verloopen der historie, dan ook van lieverleé onbruikbaar wierden.

Maar hier schuilt nu juist de eeuwige kracht van het Woord, dat het nimmer veroudert, dat het altoos frisch en groen blijft, en dat het dus bij den uitgang der negentiende eeuw nog even heerlijk verkwikt, als het dit een Calvijn deed voor drie, en een Augustinus voor veel meer dan tien en een Timotheüs voor straks twintig eeuwen.

Doch is dit zoo, dan hebt ge ook te belijden, dat dit niet alzoo *bijgeval* is, dat dit niet een *toevallige* eigenschap van het Woord is, maar dat deze innerlijke deugdelijkheid, alzoo opzettelijk door God den Heere zelven in dit zijn Woord gelegd is.

En dit nu zoo zijnde, wat wil dit dan anders zeggen, dan dat er in het Woord kiemen liggen, die opzettelijk berekend zijn op de toestanden die daarna zouden komen, alle eeuwen door, tot aan de wederkomst van Christus?

Heeft nu God van den aanvang deze kiemen voor elke eeuw in zijn Woord gelegd, dan spreekt het vanzelf, dat deze eerst in die eeuwen kunnen uitkomen, waarvoor ze bestemd zijn.

En zoo verstaat ge dan nu, dat de *Dienst des Woords* allereerst geroepen is, om voor de kerk van elke eeuw datgene uit het Woord te halen, wat expresselijk voor die eeuw door God in dat Woord verborgen is.

Is de *Dienst des Woords* in onze eeuw goed, dan moet hij juist daarom in de eeuw die nu aankomt niet meer *op dezelfde wijze* alzoo bruikbaar zijn.

Immers, een predikatie voor alle eeuwen bruikbaar, zou ganschelijk in *algemeenheden* blijven hangen, en juist daardoor geen *bediening* zijn.

Vroom bedrog.

Onder de Modernen zijn er allengs opgestaan, die rondweg erkenden: *Van Jezus weten we eigenlijk niets.* De Evangeliën zijn niet historisch. Op de brieven die meest onecht zijn kunnen we niet aan. Welbezien is niet eenmaal met zekerheid vast te stellen, of er ooit een Jezus is geweest.

Maar, zoo spreken ze dan verder, dat hindert niet. Al staat er historisch niets vast, toch zijn er in de Evangeliën zulke *prachtige ideeën*. Welnu, aan die ideeën klemmen we ons vast. De kring dier ideeën ligt in den naam *Christus* of *Messias*. Laat men dan, nu we Jezus verloren, voortaan gaan spreken van *Christus*.

Niet natuurlijk om te belijden, dat Jezus de Christus is, maar om te kennen te geven, dat er schoone ideeën zijn, ideeën die voor het menschenhart eeuwig waar blijven, en die men nu kortweg saam kan vatten in den naam *Christus*, overmits de sage, de traditie die prachtige ideeën met dien naam verbonden heeft.

Roerend schoon weet, wie op dat standpunt staat, zich dan uit te drukken.

Zoo b. v. in de *Hervorming* schreef iemand: »Weg met uw dusgenaamd streven naar een ideaal. Dat brengt ons niets verder," en dan gaat hij voort:

Weg met die bedelaarsvaan en zie hier de eisch van boetedoening, en bekeering, en wedergeboorte. Het Woord is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond, en het rijst als een voortdurende aanklacht op voor ons oog, zoolang wij van dezen weg der zelfzucht ons niet hebben afgewend. Onthoudt u van alle kwaad, weest volmaakt, gelijk uw Vader in de hemelen volmaakt is.

Ons, in programma-stijl aldus genoemd, beginsel der onthouding is niet een proeve van bestrijding van sociale nooden, maar het is een kreet om verlossing in deze gebondene wereld. Op het prachtgewaad van ons weelderig genieten zie ik den dauw van de tranen der verdrukten; ik herhaal het met allen nadruk, opdat gij het weten zult, Christenen: de tranen van *den door ons verdrukten arbeider*; door ons verdrukt, omdat wij een levenstoon voeren, dien wij al onmogelijk door eerlijken arbeid van onszelven zouden kunnen of willen bekostigen, en dien wij alzoo alleen kunnen ophouden ten koste van anderer arbeidskracht, door beslag te leggen op de vruchten van des werkmans vlijt. Ik mag niet leven van den honger van mijn medemensch. Nu ik dit eenmaal goed weet, is het holle leven van pret en pronk, dat de menschen van onze geboorte en opvoeding leiden, mij een hel van gewetenspijn geworden, en velerlei ontbering is mij thans lief.

Onthouding, dat is het beginsel van zelfverloochening, van reiniging der ziel. En nu is het de vraag, wat *dat* beginsel zal uitwerken in het aangezicht van de sociale nooden. Het is de vraag, wat hierin Christus zal vermogen, tegenover de machten der wereld, tegenover wraak en haat, hebzucht en eigengerechtigheid, hoogmoed en geveinsdheid, alle dewelke een belichaming vinden in den staatsdwang. Ziedaar dan de vraag zuiver gesteld en het antwoord is er bij gegeven. Er is ons maar één naam gegeven, door welken wij zalig zullen worden. Er staat een kruis op Golgotha, en aan den voet van dat kruis ligt de zonde als een gebroken macht. Toen het geweld der wereld zijn triomf meende te vieren, is het openbaar geworden, dat Hij, wiens mond zich niet opengedaan heeft, om politieke macht te vragen, en die allen dwang van het zwaard heeft van zich gewezen, dat de Christus de wereld overwonnen heeft.

Luister nu naar die klanken van bekeering, boete, wedergeboorte, het Woord is vleesch geworden, er is maar één naam gegeven waardoor we zalig kunnen worden, de macht der zonde gebroken door het kruis van Golgotha, — en ge meent immers een belijder van uw Heiland te beluisteren.

En toch is er niets van aan.

Aan het woord is hier een strijder tegen den sterken drank, die de *ideeën* van boete enz. alleen maar met den naam van *Christus* tooit.

En lees nu ook dit:

Maar na den orkaan des toorns is geworden het suizelen van een zachte koelte, en in deze koelte is op scrafswieken de heilige God ons genaderd. In den plechtigen sterrennacht, en bij het purper van de stervende zon, bij den heldenzang van de zee en in de stilte der binnenkamer is ons hart aan zichzelf ontdekt geworden. En wat aldus van Gods heilige hoogten in onze ziel is neergedrupt, het heeft ons niet weer losgelaten, maar het is met ons meegegaan uit de stilte in de drukte van het maatschappelijk verkeer. Het is bij ons geweest in het gewoel van markten en straten, in het gonzende leven van conversatie- en vergaderzalen, het heeft ons niet kunnen verlaten onder zoovele inarme moderne predikatien. Het heeft in ons gewoond als een bloedende wond, als smachtend verlangen, als dorstig begeeren naar een hoog Heil. Wij hebben gezien de scheuren in het gewaad van het Christendom, wij hebben aanschouwd gapende spleten in de muren der Christelijke kerken, gehuiverd hebben we voor den afstand, die het Christendom scheidt van het Heil. En in de ure der begenadiging is voor ons getreden de Zoon des Allerhoogsten, de Christus zelf. Hij was de bleeke Lijder met de doornenkroon, die gedragen heeft al de smart van deze wereld, op wien de wereld is ingestormd met al haar haat, »Vlam van Passie in dit koud heelal" [1]), peilloze diepte van goddelijke liefde, het Woord Gods vleesch geworden.

Haast om u meê te sleepen, niet waar?
En toch ook dit alles is niets dan phrase.

»*Het is ons gegaan als Buddha*", zegt de schrijver eenige regels te voren — en we gelooven het.

En zonder ook in iets *den ernst* van zijn streven, of ook de teederheid van zijn hart te miskennen, blijven we zulk schrijven toch met den naam van *vroom bedrog* brandmerken.

Zoo zou men nog mogen schrijven, als er geen kerk bestond, voor wie alle deze ideeën reeel en historisch, in Jezus belichaamd zijn.

Nu niet.

Wie het nu toch doet, weet dat hij een terminologie bezigt, die in heel de Christelijke kerk achtien eeuwen lang historisch geoccupeerd was, en het in de belijdenis van de Christenheid nog steeds is.

Daarom wijzen we hierop.

Niet enkel ter waarschuwing, opdat niemand zich door deze schijntaal misleiden late.

Maar ook als protest in naam der waarheid.

In het minst niet die schoone ideeën, maar al dit heerlijke in Maria's Zoon *vernuftelijkt*, is de eindelooze stoffe van der Christenen aanbidding en lof.

[1]) Albert Verwey.

Inlichting noodig.

In het jongste nummer van de *Bazuin* las men dit korte ingezonden stuk:

SIDDEBUREN, 20 Mei 1895.

WelEerw. Heeren!

Voor 14 jaren heeft onze diakonie twee meisjes, oud 2 en 7 jaar, naar de Weeshinrichting te Neerbosch gezonden ter verpleging en opvoeding. Voor 5 à 6 weken hebben we die op onzen aandrang terugontvangen. Ze zijn natuurlijk als behoorende tot onze Ger. kerk en met jaarlijksche ondersteuning van die kerk, daarheen gezonden, en volgens het Burgerlijk vertrekpapier als behoorende tot de Ned. Herv. kerk teruggekomen, terwijl het oudste meisje, thans 21 jaar oud, als lidmaat dier kerk belijdenis heeft gedaan. Ook is ditzelfde met 3 weezen van de Ger. Gem. te Garrelsweer geschied. Zou het niet dringend noodig zijn, dat de Ger. kerken in Nederland gewaarschuwd worden: *wel toe te zien, waar ze hare arme weezen ter verpleging en opvoeding zenden.*

Gaarne had de kerkeraad hier iets over in onze kerkelijke bladen.

Namens den Kerkeraad,
J. H. SAUR, *Scriba.*

Daar het een officieel stuk van een kerkeraad is, kan men aan de juistheid van de hier medegedeelde feiten nauwelijks twijfelen.

En toch ook weer van den anderen kant, is niet wel aan te nemen, dat de Directie van Neerbosch op zoo in het oog loopende wijze proselieten voor de Synodale kerk zou pogen te maken.

Opheldering is hier dus wel noodig, en zal zeker niet uitblijven.

Iets waar we te meer op dringen, omdat de Ned. Herv. kerk sinds 1886 de personen die zij ten heiligen Avondmaal toelaat een *belofte* laat afleggen van onverbreekbare trouw aan haar zelve.

Bijbeluitgave.

In antwoord op veler navrage diene, dat de tekst voor de nieuwe Bijbeluitgave reeds voor langen tijd gereed lag. De uitgave er van werd door ongelegenheden der uitgevers een tijdlang opgehouden; maar thans is alles gereed. Binnen weken, zoo niet binnen dagen, in elk geval half Juni, komt de laatste aflevering uit.

Misverstand.

Onder naam- en woonplaats initiaal drukten we onlangs een brief af, protest inhoudende tegen de voorstelling, dat in de vergadering der geloovigen de Koning door zijn Dienaar tot zijn volk spreekt.

In onze critiek op dit protest lieten we ons, als *argumentum ad hominem*, ontvallen, dat dan de schrijver zeker kerkte in een kerk waar de zaak der prediking niet heel pluis was.

Omdat naam noch woonplaats genoemd was, achtten we dat te mogen zeggen.

Thans echter is een enkele aan het gissen gegaan, en raadt uit de initialen een naam, en redeneert dan aldus: Alzoo heeft de *Herant* den predikant aldaar voor ongeschikt verklaard

We protesteeren *hier nadrukkelijk tegen.*

Bij het schrijven van onze critiek is aan geen bepaald prediker ook maar door ons gedacht.

Meer nog, hadden we aan den prediker, dien men noemt, gedacht, dan zouden we hem veeleer als voorbeeld van het *genre*, waaruit een prediker zijn moet, hebben geciteerd.

Nog sterker.

De schrijver van het protest schrijft ons deze week eigener beweging: »*Hij* zou slechts een stichtelijk woord spreken! *Juist het tegendeel is het geval.*"

KUYPER.

Uit de Pers.

Een schoonen arbeid ondernam Ds. J. Kok te Nijmegen.

Hij heeft het *Boek der Spreuken* onderzocht, er zich in gewerkt, er over gepeinsd, en wil nu de vrucht van zijn nadenken in *zeven boeken* geven handelende van den Mensch als *schepsel Gods*, in den *dienst der zonde*, in den *dienst Gods*, in het *Huisgezin*, in den *Staat*, in de *Maatschappij*, en voor de *poorte der eeuwigheid*.

Thans zag het eerste gedeelte het licht, met een inleidend woord over *de Wijsheid*.

Dit eerste stuk is 150 blz. groot, en onder den titel SALOMO'S SPREUKEN, *gerangschikt en verklaard*, uitgekomen bij J. H. Kok te Kampen.

Ziehier een uittreksel:

Arbeid en gebedskracht.

16 : 3. »*Wentel uwe werken op den Heere, en uwe gedachten zullen bevestigd worden.*"

Wij mogen *eenen weg* op God wentelen: »Wentel uwen weg op den Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken," Ps. 37 : 5; *onze zorgen*: »werp uwe zorg op den Heere, en Hij zal u onderhouden", Ps. 55 : 23; *onze bekommernissen*: »werpt al uwe bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u," 1 Petrus 5 : 7; en ook *onze werken*, waarom dikwerf onze zorgen en bekommernis voortkomen.

Dit wentelen is zwaar werk, is alleen mogelijk door een kracht uit God, het geloof. Al biddende zult gij uwe werken met kwijt worden, tenzij gij gelooft, in alles van den Heere afhankelijk te zijn, dat Hij zich met u wil bemoeien, hoeren, helpen. Het geloof is het eerste beginsel der bevestiging. Een Heer in al uwe zaken, 3 : 6, dat is de regel des vredes, het pad tot regen. De kracht des gebeds moet het geloof zijn, dan is bevestiging de vrucht. De handen des gelooft en gebeds moeten de werken op den Heere wentelen. Indien wij door het geloof een toevlucht in Hem hebben, op Zijne wijsheid leunen, rusten in Zijne trouw, dan zullen onze werken en zorgen op iemand rusten, die ze beter kan dragen dan wij.

Komt dan met al uwe werken tot den Heere, zoekt Zijne kracht en leiding, vraagt Zijn zegen, smeekt dat Hij het gelukken doe. Als wij in het geloovig gebed werkzaam zijn voor den troon der genade, »onze begeerten in alles, door bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God; dan zal ook de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, uwe harten en uwe sinnen bewaren in Christus Jezus."

Bij het werk behoort het gebed. In den arbeid het oog naar boven en van den Heere onze verwachting. Van Hem zijn wij in alles afhankelijk; alle werkkracht, bekwaamheid, lust en zegen is van den Heere. Houdt in uw weg het oog op God gericht en de uitkomst zal niet falen. Beveel uwe werken den Heere, en bidt dat Hij ze gelieve te zegenen, dan zullen uwe gedachten bevestigd worden. Wat baat ons vlijt, inspanning, kracht, zoo de Heere ons niet zegent? »Vergeefs o wachters is uw vlijt, zoo God niet zelf de stad bevrijdt." Het geeft vrede en hoop, te weten, dat wij Hem alles onvoorwaardelijk mogen toevertrouwen, dat het gelukken in Zijne hand is. Hij weet toch wat maaksel wij zijn.

»Die God vertaat, heeft smart op smart te vreezen." Dat wordt dagelijks bevestigd. Dat geldt ook een gansch volk. Ook het Nederlandsche. Het is gemakkelijk elkander de schuld te geven, van de groote ellende op maatschappelijk en sociaal gebied, van de toenemende achteruitgang en verarming onzes volks. Maar een iegelijk ondersoeke zich, in hoeverre hij zelf schuldig is. Kerken, waarin Christus is omtroond, scholen zonder bijbel, werken zonder gebed, leven zonder God; wat kan anders volgen, dan smart op smart? Jaren aan een heeft God overvloed gegeven, geen oorlog woedde, besmettelijke ziekten namen slechts een enkele weg, en toch schier overal gebrek. Duizenden zwoegen en slaven — en vloeken over hun karig loon en ellendig lot. Wat is de oorzaak van den Mammonsdienst, het verzamelen van groote kapitalen, ten koste van het zweet van velen, de ontevredenheid onder de lagere standen, de onbarmhartigheid waarmee arbeiders en werklui behandeld worden, dronkenschap en zedeloosheid, socialisme en anarchisme, wat anders dan dat men God verliet? Als men het geloof der vaderen is ontgroeid, het Christendom achter den rug heeft, wat is er dan nog te hopen? Beschaving, wetenschap, verlichting is ten verderve zonder Christendom. De moderne tijdgeest zal het volk tot het Heidendom terugleiden, als God het niet verhoedt, ja tot een toestand nog minder dan die der Heidenen. Denk aan den ondergang van het Romeinsche rijk, toen Keizerlijke losbollen regeerden, de grooten en rijken in rockelooze overdaad braseten, het volk om brood en spelen riep en alles ten slotte in bloed en jammer te gronde ging. Zijn de Heidensche volksstammen in het hart van Afrika, die zich voeden met de melk en het vleesch hunner kudden, hun rijst en mais, bananen, dadels en kokosnoten oogsten, die van geen stoom en electriciteit weten, die, ja, boven voor hunne toovenaars en vorsten, maar ook schrikken als zij van de gruwelen der Christenen hooren en ervaren, niet gelukkig te achten boven duizenden uit beschaafde en Christelijke volkeren, die met een deerniswaardig lot, een zwoegen onder zware lasten, een dag aan dag tobben met allerlei zorg, met honger, koude en onrecht hebben te worstelen en van geen God willen weten, voor wien zij knielen, om Hem aan te roepen in hun nood? Voor de eersten zijn er beloften, is er hope: »Al de Heid'nen door Uwe handen saamgebracht, zullen tot U komen, Heer." Maar als men God en Zijn Gezalfde, Zijn Woord en dienst met verachting en spot heeft verworpen, wat slachtoffer voor hunne zonden, wat toevlucht, wat hoop, welk uitzicht is er dan nog voor de laatsten?

Alleen in terugkeer tot God en Zijn dienst is hope, ook voor alle rang en stand van ons volk. Het Christendom is het eenig medicijn voor alle kwalen van hart, huis en maatschappij. Indien gij dan redding, hulp, zegen begeert, verwacht het van den Heere. Wentel al uwe werken op Hem. Alle.

Dit werk bevelen we zeer aan.

Het Boek der Spreuken is zoo rijk, en deze studie wijst er den weg in.

KUYPER.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 31 Mei.

Vergadering der Classis Assen, gehouden den 7en Mei 1895.

Ds. J. C. van Mantgem neemt naar volgorde het praesidium op zich, terwijl Ds. G. H. Zahn tot scriba wordt benoemd.

Komt aan de orde de vraag, wat er meer kan gedaan worden tot de geestelijke bearbeiding der provincie Drente.

In aansluiting aan de Classe Meppel, die deze zelfde zaak op de Prov. Synode brengt, besluit de vergadering, de Synode de vraag voor te leggen, of zij niet kan overgaan tot het aanstellen van een reizend predikant. Indien de Synode oordeelt, dat dit vooralnog te onbereikbaar is, dat zij dan

1. hare adhaesie geve aan de gehouden vergadering te Hoogeveen, waarin verklaard werd, dat het aantal Christelijke Scholen in Drente moet toenemen en op sommige plaatsen wel tot stand konden gebracht worden;

2. uitspreke, dat de kerkeraden er op bedacht moeten zijn om, zooveel mogelijk, hunne predikanten in de gelegenheid te stellen buiten de gemeente Zendingsarbeid te verrichten.

Tot afgevaardigden voor de prov. Synode worden gekozen: Ds. A. M. Donner, sec. Ds. G. H. Zahn; Ds. H. Dijkstra, sec. Ds. J. G. W. Wissink; Oud. S. S. Hofstra, sec. H. K. Gorter; Oud. O. Baron, sec. W. Wessemius.

Kerk B. van Smilde vraagt handopening tot het beroepen van een leeraar. De vergadering komt in dezen tot het volgende besluit:

handopening aan genoemden kerkeraad te geven met dien verstande, dat de Classe, in geval genoemde kerk onmachtig blijft, het toegezegde traktement uit te keeren, bij genoemde handopening geene verplichting op zich neemt, in die financieele ongelegenheden den kerkeraad te gemoet te komen.

De vergadering wordt, na rondvraag der kerken, met dankzegging gesloten door den praeses.

Vergadering der Classis Edam, gehouden te Edam op 9 Mei 1895.

Het moderamen bestaat bij toerbeurt uit Ds. H. Louman Beiler praeses, Ds. A. Brummelkamp scriba, Ds. P. A. Lanting assessor.

Buiksloot vraagt: wat kan en zal onze Classis doen, om meer belangstelling te wekken in het werk der Zending? Na een zeer opgewekte discussie, wordt het voorstel aangenomen: de Classis spreekt de wenschelijkheid uit, dat aan den dienst des Woords meer belangstelling in en beief van roeping tot de Zending worde gewekt.

Een andere kerk vraagt: Zou het niet gewenscht zijn, dat de leeraar, die in eene vacante kerk het H. Avondmaal moet bedienen, zich vooraf verzekere, dat de censura morum aldaar is gehouden? Wordt geantwoord: niet de predikant die van elders komt, maar de kerkeraad en de gemeente van de vacante plaats zijn veranwoordelijk voor het heilig houden van het sacrament.

Een voorstel om ter voorziening in den nood van de kas voor Hulpbehoevende kerken, een hoofdelijken omslag te bepalen over alle kerken, wordt afgewezen. Hoewel allen het eens zijn, dat het vrijwilligheidsstelsel nog niet aan den eisch beantwoordt, toch gelooft de meerderheid, dat de Geref. kerken daarvan niet mogen afwijken. Wordt besloten op de Prov. Synode het voorstel te brengen, om ernstig de oorzaken van den schreienden nood te onderzoeken en maatregelen te nemen tot betere voorziening, en tevens om het in die kas thans aanwezige tekort zoo spoedig mogelijk te dekken.

De broeders van Broek in Waterland spreken den wensch uit, om kerkelijk op te treden. Ds. Faber wordt als consulent aangewezen.

Wordt gevraagd: Mag iemand, die op Zondag melk wegbrengt naar Amsterdam, ambtsdrager blijven? De Classis adviseert, dat zulkeen als ambtsdrager moet bedanken.

Monnikendam spreekt de wenschelijkheid uit, dat geen kerk gasten toelate tot het H. Avondmaal, tenzij de kerkeraad zich vooraf heeft verzekerd, dat zulkeen bij de kerk, waar hij lidmaat is, niet onder censuur staat. Wordt gewezen op de moeilijkheid om dit altijd vooraf te onderzoeken, daarom worde het aan de prudentie van elken kerkeraad overgelaten.

Nogmaals spreekt de Classis uit, dat geen ongeordende oefenaars in de Classis mogen gehandhaafd.

Ds. Lanting sluit met dankgebed.

Vergadering der Classis Bolsward, gehouden te Wommels, op 15 Mei 1895.

In het moderamen nemen zitting Ds. H. van Dijk als praeses, Ds. C. Hoek als scriba, en Ds. T. Prins als assessor.

Nadat de vereischte stukken in orde zijn bevonden, wordt tot 't preparetoirexamen van den Heer H. Meijer, Cand. a/d Vrije Universiteit, overgegaan. Deze broeder draagt eerst een gedeelte voor eener door hem opgestelde leerrede. Daarna wordt hij onderzocht in Exegese O. T. en N. T. en Dogmatiek door de daartoe aangewezen Dienaren: Miedema, Hoek en v. Dijk. Resultaat is, dat genoemde broeder als proponent bij de Geref. kerken wordt beroepbaar gesteld, nadat de vereischte belofte van niets te zullen leeren, in strijd met de belijdenis, door hem is afgelegd.

Aangaande den te houden Zendingsdag wordt, na mededeeling van deputaten ad hoc, besloten, dezen te doen plaats hebben in het begin van den a. s. herfst. Voorts komt het agendum voor de Prov. Synode aan de orde, hetwelk tot eenige bespreking aanleiding geeft. Bij punt 11 van genoemd agendum wordt den afgevaardigden naar deze Synode opgedragen het voorstel te doen, om voor de plaats der volgende Synode niet wederom Leeuwarden aan te wijzen, opdat ook andere kerken deze meerdere vergadering eens in haar midden ontvange.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering, bij monde van Ouderling Idserda, door den praeses gesloten.

Vergadering der Classe 's Gravenhage, op Dinsdag 21 Mei 1895.

In het moderamen nemen zitting: Ds. de Jonge als praeses, Ds. Eisma als assessor, Ds. Doorn als scriba.

De kerk van Voorburg was met twee vragen aangaande de Zending verschenen. De eerste, welke inhield: wanneer de Classe weêr een Zendingsvergadering meent te moeten houden, deed de Classe besluiten, om de namiddagzitting der eerstvolgende vergadering aan de zaak der Zending te wijden. Een der deputaten voor de Zending zal aladan worden uitgenoodigd een referaat te leveren over de beteekenis der Zending en haar plaats in de geïnstitueerde kerken, terwijl een anderen deputaat zal worden verzocht hetzelfde te doen over het tweede vraagpunt, dat Voorburg ter tafel bracht: of het niet wenschelijk is, dat tot den dienst der Zending dienaren worden beroepen, zonder zich vooraf te hebben aangemeld.

Hierna wordt over enkele tuchtzaken gehandeld in onderscheidene kerken.

Aan een der kerken, die advies verzocht in twee gevallen, waarbij door lidmaten der gemeente de dag des Heeren geheel of gedeeltelijk door dagelijksche arbeid aan zijn bestemming wordt onttrokken, wordt geadviseerd, naar den regel, dien het Avondmaalsformulier aangeeft, zelf te oordeelen.

Met betrekking tot de instructie van 's-Gravenhage B, of de Classe ook iets kan doen in het belang van de godsdienstige behoeften onzer landgenooten in Argentinie, verklaart de Classe, dat zij desnoods bereid is, den kerkelijken arbeid aldaar finantieel te steunen.

Tot afgevaardigden voor de Prov. Synode van Z.-Holland, die te Leiden zal vergaderen, worden benoemd: de dienaren des Woords Ds. Sikkel en Ds. v. d. Linden als primi, terwijl hun respectievelijk als secundi worden toegevoegd: Ds. Doorn en Ds. van Lummel; de ouderlingen, brs. Vrolijk en Meyboom als primi, met hun respectieve secundi: brs. Van Golverdinge en Heyman.

De vergadering wordt met dankgebed door Ds. van Kasteel gesloten.

Pinkstercollecte voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen.

Ja, Ik zal al de Heidenen doen beven en zij zullen komen tot den Wensch aller Heidenen, en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen, zegt de Heere der heirscharen.
HAGGAI 2 : 8.

Weer nadert voor de kerk des Heeren haar groote Dag, de Pinksterdag van het Nieuwe Testament.

De dag, waarop de bedeeling des Heiligen Geestes in al hare volheid een aanvang nam, en die met heilig verlangen door profeten en psalmisten aangekondigd en bezongen is.

Het is op dien dag, dat wij de apostelen, vervuld met den Heiligen Geest, voor de eerste reize het net van het vervulde Evangelie zien werpen in de riviere Israels en in de zee der volken, en wij weten, hoevele zielen de Heere hen deed opdiepen.

Dat is het voorspel en het onderpand van de toebrenging van de ontallijke schare der uitverkorenen uit die nabij en die verre zijn, uit Israël en de Heidenwereld.

Hieraan worden wij op het Pinksterfeest herinnerd, en worden wij gedrongen de offeranden onzer gebeden en gaven te vermenigvuldigen, opdat de volkomenheid van het Rijk Christi toekome, waarin God alles in allen zal zijn.

Vanhier ons woord van opwekking aan alle vrienden en vriendinnen der Zending, meer bijzonder aan de Geref. kerken voor hare Zending onder Heidenen en Mohammedanen.

Sedert de inneemelting van de Zending der Chr. Geref. kerk met die van de Ned. Geref. Zendingsvereeniging is het Zendingsveld en de Zendingsarbeid machtig toegenomen.

De vereenigde Geref. kerken in Nederland hebben thans Midden-Java, Batavia, Soerabaia en een deel van het eiland Soemba tot hun Zendingsakker.

Veel is onze kerken ook in dit opzicht toevertrouwd en is die eere en onderscheiding groot, wij hebben niet te vergeten: dien veel gegeven is, van dien zal veel geeischt worden.

Zeggen wij, met het oog op het uitgebreide arbeidsveld, vooral op Midden-Java, waar het getal van arbeiders zoo gering is, waar nog zoo weinig gedaan is, en de gevaren, die het Zendingswerk bedreigen, zoovele zijn, wie is tot deze dingen in staat! Spreken zoo in het bijzonder de Deputaten tot de Zending, die meer

van nabij met deze dingen bekend zijn, toch mogen wij met het oog op den Heere des oogstes niet wanhopen, maar worden wij geroepen ijverig en gemoedigd in zijn werk voort te gaan.

De Heere heeft de zorg en bemoeiingen van de Deputaten tot de Zending aanvankelijk gezegend. Een Zendeling-Arts werd naar Midden-Java uitgezonden. Ds. Adriaanse volgde hem in het vorige jaar als Zendeling, en een ander Zendeling keerde dit jaar terug naar Midden-Java. En Deputaten blijven uitzien naar werkkrachten op dit groote arbeidsveld.

Niet zonder hope gaan zij voort, en de gemeenten mogen dit met hen doen, gehoorzaam aan het bevel des Heeren: »Predikt het Evangelie aan alle creaturen", en vertrouwende op Zijne toezegging: »Mijn Woord zal niet ledig wederkeeren, maar doen wat Mij behaagt, en voorspoedig zijn in hetgeen waartoe Ik het zend."

Bij wien die gehoorzaamheid en dat vertrouwen in het hart is, bij dien zal het gebed tot den Heere des oogstes niet ontbreken, en de stoffelijke gaven voor het Zendingswerk niet worden ingehouden.

Wien het te doen is om de eere Gods en de stichting van Christus' kerk onder Heidenen en Mohammedanen tot hunne eeuwige behoudenis te bevorderen, zal niet kunnen nalaten te bidden, dat de Heere ons de rechte mannen geve, die op Zijn Woord uitgaan, dat Hij de reeds uitgezondenen in hun arbeid sterke en zegene, en ook de stoffelijke gaven doe toenemen, naarmate het werk zich uitbreidt.

Wij verwachten, dat leeraren, kerkeraden en leden der gemeenten, alsmede onze Jongelings- en Jongedochtersvereenigingen en elke andere vereeniging tot steun der Zending, op dit Pinksterfeest, gelijk op vorige Pinksterfeesten, met hart en hand der Zending zullen gedenken.

Woorden van aandrang achten we niet noodig; tot hiertoe heeft het der Zending onzer kerken nog niet aan het noodige ontbroken, ook niet bij het toenemen der uitgaven, waarvoor wij den Heere danken en u erkentelijk zijn. En zouden wij dan, bij de aanwassende belangstelling der kerken in het werk der Zending, twijfelen aan uw offervaardigheid, die ons toeroept: »Maak vrij de plaats uwer tent wijd, en breidt de gordijnen uwer woningen onder Heidenen en Mohammedanen uit!"

Namens Deputaten tot de Zending onder Heidenen en Mohammedanen,
J. H. DONZEL, *Zendingsdirector.*

Men wordt vriendelijk verzocht het bedrag der Pinkstercollecte zoo spoedig mogelijk op te zenden aan den Penningmeester B. de Moen te Doesburg.
J. H. D.

Voor Kinderen.

UIT HET VUUR GERUKT.

XIX.

IN BENAUWDHEID DES HARTEN.

Reeds den volgenden dag kwam de officier Frederik weer opzoeken en met hem spreken. Onze jonkman voelde zich weder beter, en had zelfs beproefd op te staan en te loopen. Maar dat ging nog niet. Zijne beenen weigerden hem te dragen. Hij moest weer gaan liggen.

De reden dat de officier hem opzocht was, om van Frederik opheldering te krijgen over velerlei. Onze Nederlandsche vriend stond namelijk, daar hij niet in dienst was, ook niet op de scheepsrol. Hij was met andere geredden aan land gebracht, doch eigenlijk was de vlootvoogd volstrekt niet verplicht voor Frederik te zorgen, die daarbij zelfs geen Engelschman was. Dat begreep de officier ook heel goed, maar ook, dat men iemand hier niet aan zijn lot kon overlaten. Zoo beloofde hij dan, toen Frederik hem alles had verteld, te zullen doen wat hij kon. »Ik zou het wel aan kapitein Todd vragen," voegde de officier er bij, »maar die kan mij die inlichtingen niet meer geven."

»Wat dan?" vroeg Frederik verschrikt.

»Vriend," sprak de ander hoogst ernstig, »ik zal het u maar zeggen. Gij hebt den kapitein voor 't laatst gezien; hij is dood."

»Wat!" riep Frederik, »omgekomen bij den brand zeker."

»Ja," antwoordde de officier, die moeite had zijn ontroering te bedwingen, »hij is den dood van een held gestorven, al was het niet in een zeeslag."

De zieke zag nieuwsgierig zijn bezoeker aan, en deze sprak: »Ik zal 't u vertellen. Luister: Zoo gij weet, kreeg het vuur al spoedig de overhand en was er aan blusschen geen denken meer."

»Ja," zei Frederik, en verhaalde toen meteen, hoe hij zelf over boord gesprongen en ternauwernood gered was.

»Nu," vervolgde de officier, »toen wij zagen dat er geen blusschen aan was, zond de kapitein mij weg om den eersten stuurman te roepen, dien hij een bevel moest geven. Ik ging heen, doch vond den stuurman niet. 't Was mij echter onmogelijk den kapitein weer te bereiken. Ik zou in den rook zijn gestikt, als men mij niet weggedragen en in een boot gelegd had. Zoo ben ik 't ontkomen. Wat ik verder weet heb ik van de matrozen gehoord."

»Zijn die dan gered?"

»Dat is te zeggen, eenige. *Wij* mogen nog van geluk spreken. Want van de twaalf honderd op 't schip zijn er zeker niet meer dan twee honderd levend afgekomen. Ik heb de naamrol zelf gelezen, toen ik uw naam zocht."

De tranen kwamen Frederik in de oogen, terwijl de ander vervolgde:

»Toen kapitein Todd zag dat er niets meer aan te doen viel, ging hij naar beneden, schoon tien, twaalf matrozen hem smeekten toch met hen te gaan, daar ze hem veilig in een boot wilden brengen. »Neen," zei hij, »de kapitein blijft het laatst op het schip. Bergt gij uw lijf. Wie wil kan bij mij blijven." Toen bleven er twee.

»De kapitein nam toen, zoo hebben ze mij verteld, pen en papier en ging te midden van 't geweld om hem heen en terwijl 't vuur al heviger werd, zitten schrijven. Hij was, zeiden ze, even kalm als zat hij bij schoon weder in de kajuit. Toen een vel vol was vroeg hij een ledige flesch, gleed er 't papier in, lakte de flesch goed dicht en zette er zijn zegel op.

»Nu wilden," zoo vervolgde de bezoeker, »de twee matrozen den kapitein als 't ware dwingen om mee te gaan. Men kon het knetteren der vlammen hooren, branslende stukken zeil zag men vallen en alles kraakte en barstte om hen heen, terwijl de hitte steeds toenam. Doch even kalm zette zich de kapitein weer aan den arbeid. Nogmaals schreef hij, zooals later is gebleken, wat hij reeds eenmaal geschreven had, verzegelde het weder als 't eerste, en vroeg toen:

»Gij kunt zwemmen?"

»En toen de twee matrozen antwoordden: »ja," sprak hij: »Neem elk een flesch, en tracht een boot te bereiken. De flesschen moet gij den admiraal ter hand stellen." De mannen dorsten toen niets meer zeggen. Ze drongen door vuur en rook heen, sprongen in zee en ze zijn beiden gered.

»En de kapitein?"

»De kapitein, vriend," vervolgde de officier, »is werkelijk tot het einde toe gebleven, helaas, voor altijd. Die hem 't laatst zagen, hebben verhaald hoe hij te midden van rook en vlammen nog op het dek stond, en anderen hielp om zich te redden. Toen sprong hij zelf in zee, doch of de krachten hem begaven of hoe dan ook, hij is niet gered. Een paar uur geleden is zijn lijk opgevischt, met nog verscheiden andere."

Met spanning had Frederik geluisterd. Bij 't hooren der laatste woorden verdween ook het laatste spoor van kleur op zijn wangen.

De officier vervolgde:

»We hebben de twee flesschen geopend. Ze bevatten bijna letterlijk hetzelfde. Er staat in hoe denkelijk de brand ontstaan is, hoe hij voortging en wat de reden is dat het vuur de overhand kreeg. Hij heeft dat rustig neergeschreven, schoon hem de dood bedreigde en zelfs nog steeds aan anderen gedacht. Want in het geschrift verzoekt hij admiraal Keith om toch vooral te zorgen voor hen, die nog gered konden worden, maar van alles beroofd zouden zijn. 't Laatst vraagt hij den admiraal te denken om de achtergeblevenen en zijn familie in Engeland.

Hier zweeg de officier, die moeite had gehad zijn verhaal te voleindigen. Hij verliet Frederik, die met luid snikken zich weder op het bed uitstrekte.

't Was gelukkig voor den zieke, dat de officier zijn woord hield en bewerkte dat Frederik in het ziekenhuis kon blijven. Vooreerst toch was dit noodig. Want hoewel hij zich niet zwak gevoelde, toch bleek hij onmogelijk te kunnen staan of loopen. En de schrik over 't pas gehoorde deed hem zooveel kwaad, dat hij zelfs tijdelijk weer meer ongesteld werd. 't Kon een lange geschiedenis worden, zei de doctor.

Dat was voor Frederik geen bemoedigende tijding. Hij moest te bed liggen; aansprak had hij bijna aan niemand, want men kon hem niet verstaan, en te lezen was er niets. Doch juist dit alles moest in des Heeren weg medewerken tot zijn eenwig heil. Gedurende de hem zoo lange dagen en soms moeielijke nachten, waren zijn gedachten gedurig bezig. Hij dacht aan huis, aan vader en broeder, aan den vriend dien hij verloren had, maar allereerst aan dien schriklijken nacht op zee, en zijn rédding uit het gevaar des doods.

En het overdenken van zijn weg, het zien van des Heeren hand, de ernstige roepstemmen die hij ontvangen had, dat al begon nu in de stilte, en terwijl hij, schoon niet alleen, toch eenzaam was, bij Frederik een heilzame vrucht te werken. Hij herinnerde zich vele vroegere makkers, waarvan de meesten, gelijk hij vernam, door het vuur of door het water den dood hadden gevonden. Waar waren zij nu? Waar zou hij geweest zijn als hem hun lot had getroffen? Al deze gedachten en vragen leten Frederik geen rust, en 't werd hem ten slotte zeer duidelijk hoe hij, toen hij van den liehamelijken dood werd gered, ook werd bewaard van een nog verschriklijker verderf, dat voor eeuwig is. Doch nu bleek het ook hoe goed het is dat iemand in zijn jeugd wordt onderwezen in de Schriften, zelfs al gaat het nog buiten zijn hart om. Frederik had dat voorrecht in Den Haag genoten. Hij was met Gods Woord wel bekend en was omtrent den weg der zaligheid en op school en op de catechisatie grondig onderwezen. Nu kwam hem dat te stade. En dat was juist daarom ook zoo goed, wijl in deze Roomsche Italiaansche stad wel weinigen zouden geweest zijn, die hem den weg des behouds naar Gods Woord konden wijzen. Bovendien had hij hen toch niet kunnen begrijpen. En de officier die Frederik vaak bezocht, had wel groote genegenheid betoond voor kapitein Todd, over wien hij leed en rouw droeg, maar was toch niet als deze een man, die den Heere van harte liefhad en diende.

Zoo had dan Frederik niets dan het Woord Gods, 'twelk hem vroeger was onderwezen, want zijn Bijbel lag op den bodem der zee. Doch, als ik zei, hij kende den weg, en de Heilige Geest, die in de waarheid leidt, maakt indachtig. Dit ondervond Frederik. Zijn ellende, maar ook de verlossing die in Christus Jezus is werden hem duidelijk voor oogen gesteld en zoo werd het langdurig ziekbed hem tot een eeuwigen zegen.

En als gij, vrienden, nu op het Pinksterfeest deze geschiedenis leest, bedenkt dan hoe gij niet beter zijt dan Frederik, maar dat ook dezelfde Geest, die hem leidde, uw hart wil verlichten en dat de uitstorting van dien Geest, welke wij gedenken, ook voor u een rijke beteekenis heeft.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Geachte Redacteur!

In eene discussie met Dr. Schot — waarin ik mij natuurlijk niet meng — wordt door u iets gezegd dat, zoo ik anderen naar mij zelven beoordeel, een waarschijnlijk ook door u zelven niet bedoelden indruk kan doen ontstaan.

Gij schrift, dat de bedekte aanklacht »van Dr. Schot ons leed doet, omdat ze ons noopt te zeggen, wat we anders liefst verzwegen hadden, t. w. dat deze aanklacht *ten eenenmale onjuist* is.

»Zwart op wit, in heel een reeks van stellingen gebracht, zou aan Dr. Schot het onwraakbare bewijs zijn te leveren, dat Dr. Kuyper, evenals meer andere collega's, reeds voor jaren, meer dan eens, pogingen heeft aangewend, om tot zulk eene bespreking van beginselen te komen.

»Meer zeggen we hiervan niet."

Hetgeen gij geschreven hebt is volkomen juist; maar door de eenigszins geheimzinnige daaraan toegevoegde woorden en door te spreken van »meer andere college's" zou lichtelijk de meening kunnen ontstaan, alsof door *sommige* collega's deze pogingen waren verijdeld of tegengewerkt; terwijl toch uwe bedoeling wel alleen zal geweest zijn, dat die pogingen tot nog toe tot geen doel hebben geleid of niet geslaagd zijn, zonder dat iemand daarvan in meer bijzonderen zin aansprakelijk mag worden geacht.

Eene verdrietelijking van bedoelde zinsneden, of althans het afsnijden van zoodanige verdenking zou mij, en waarschijnlijk ook anderen, aangenaam zijn.

Inmiddels hoogachtend

Uw. dw.
A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.

27 Mei 1895.

[Tot ons leedwezen kunnen we aan het verzoek, in dit schrijven vervat, *niet* voldoen.

We zouden daartoe in bijzonderheden moeten treden, die moeilijk in het publiek te bespreken zijn.

Het was ons alleen te doen, om Dr. Schot zijn ongelijk voor te houden.

En we kunnen niet anders doen dan herhalen: *Meer zeggen we hier niet van.*

Althans voorshands niet. RED.]

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Den Helder, C. W. E. Ploos van Amstel te Zwolle. — Maarsen, J. D. te Winkel te Elburg **B.** — Nieuwerkerk aan den IJsel, G. Dalhuysen te Heinkenszand. — Culemborg, W. J. de Haas te Hattem (Geld.) — Siddeburen (Gron.), D. Vrieling te Scheemda (Gron.) — Charlois (gem. Rotterdam), J. D. van der Velden te Middelburg **C.** — Groningen **B.** P. A. E. Sillevis Smit te Monster (Z.-H.) — Holwerd, H. Meijer, cand. aan de V. U. — Waddingsveen, C. B. Scheemakers te Oost- en West-Souburg. — Overschie, W. H. Gispen Jr., cand. aan de Vrije Universiteit.

AANGENOMEN: Deventer **B.** A. Brummelkamp te Purmerend.

BEDANKT: Oostzaan (N.-H.), A. P. Lanting te Tzummarum (Fr.) — Nijkerk op de Veluwe, F. W. Sluyter te Heeg. — Katwijk aan den Rijn, W. Doorn te 's-Gravenhage **A.** — Beekbergen (Geld.), H. M. Dethmers te Paesens c. a. — Winsum (Friesl.), J. Hania Pzn. te Oosterbierum (Friesl.)

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Garijp, D. J. van Brummen te Huskerhorne c. a. — Heerenveen, J. van Giffen te Diever. — Halle (Zelhem), H. Bruijl te Willige Langerak (cl. Gouda.) — West-Kapelle (cl. Middelburg), Nijega (Oldefaart en Noordwolde), Elahuizen en Kage, W. C. Mense, cand. te Bennekom (Z.-H.) — Sloten (cl. Sneek), W. M. van der Schans, cand. te Leiden. — Terwispel, R. Beukema te Oosterhesselen. — Blija (cl. Heerenveen), J. Offerhaus, cand. te Pietersburen (Gron.) — Vrouwenpolder (cl. Middelburg), Tricht (Geld.) (toez.), F. C. van der Plassche, cand. te Sluis. — St. Anthoniepolder (gem. Maasdam), Nieuwvliet (cl. IJsendijke) en Cillaarshoek, E. G. J. Bal, cand. te Rotterdam. — Waarder, J. Vonk te Oldebroek. — Groote Lindt en Heer Oudelandsaambacht, Overlangbroek en Kollumerzwaag, C. Touw Wz., cand. te Brielle. — St. Michielsgestel en Schijndel, W. Lamers G.Hz. te Rijsoord en Strevelshoek. — Roden, H. Janssonius te Beilen. — Loon op Zand, W. van der Waal te Moerkapelle. — Lienden (bij Tiel), H. A. Heijer te Hagestein. — Asch (gem. Buren), M. J. Bronders, cand. te 's-Hage. — Poederoijen en Loevestein, N. C. Bakker, cand. te Utrecht. — Lopik en Kabauw (cl. Utrecht), J. B. Benders te Zijdeveld (cl. Gouda.) — Lemele en Archem, A. van der Flier G.Jzn., cand. te 's-Gravenhage. — Zuidzande, C. Huningher te Haarlo. — Gameren, A. ten Have te Polsbroek. — Nieuwerkerk aan den IJsel, P. Bokma te Bruinisse (Zeeland.) — Vollenhove, R. Torenbeek te Marken.

AANGENOMEN: Leiden, C. Hartwigsen Cz. te Oud-Beierland. — Sluipwijk, W. Dorreman, cand. te Utrecht. — Oude- en Nieuwe-Wetering, H. J. de Groot, cand. te Zwolle. — Wons en Engwier, O. Norel te Gaastmeer en Nijhuizen (cl. Sneek.) — St.-Laurens en Brigdamme (cl. Middelburg) als hulpprediker, R. E. Reudink te Biervliet.

BEDANKT: Stavenisse (cl. Zierikzee), W. van der Waal te Moerkapelle (Z.-H.) — Wageningen, H. Metz te Rotterdam. — Est, A. van der Flier G.Jz., cand. te 's-Gravenhage. — Tiel, J. W. Lieftinck te Sliedrecht. — Harlingen, H. J. Rouseboom te Varik (bij Tiel). — Vuursche, J. Vonk te Oldebroek. — Hasselt, H. J. Bootsma te Zoetermeer en Zegwaart. — Grijpskerke (Walch.), Schore c.a., Borssele (cl. Goes), Ritthem, Groote Lindt en Heer-Oudelandsaambacht, C. Touw Wz., cand. te Brielle. — Giessen-Oudkerk, P. Kuijlman te Bunnik. — Dreischor, M. J. Bronders, cand. te 's-Hage. — Helenaveen, L. A. F. Creutzberg L.H.Zn. te Pernis. — Tricht (cl. Bommel), D. Chadder te Schoonrewoerd (cl. Gouda). — Broedevoort, B. J. Logtenberg, cand. — Nieuwpoort, N. C. Bakker, cand. te Utrecht.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs te Rotterdam,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157.
AMSTERDAM.

Nederl. Vereen. van Vrienden der Waarheid, enz.

De **Algemeene Vergadering** zal, D. V., gehouden worden op **Woensdag 5 Juni e.k.,** des namiddags te **2 uur,** in de kerkeraadskamer der Gereformeerde kerk te Amsterdam B, **Kerkstraat 109.**

De leden worden uitgenoodigd deze Vergadering bij te wonen.

Namens het Bestuur voornoemd:
Dr. F. L. RUTGERS, *Voorzitter.*
G. H. A. GROSHEIDE, *Secretaris.*

BERICHT. - ORGELS.

Eene partij **gebruikte** Orgels wordt, wegens plaatsgebrek, tegen bijzonder lage prijzen opgeruimd.

Daaronder zijn:

1 **Mason & Hamlin Orgeltje,** 4 oct. *f* 42.—.
1 **Story & Clark do.,** zeer klankgevend, *f* 55.—.
1 **Dito,** eikenhout, 2 spel, 2 reg., *f* 80.—.
1 **lief Orgel,** met topstuk, 4 octaaf, *f* 64.—.
2 **Orgels,** krachtigen toon, zeer geschikt voor Vereeniging, 2 spel, koppel, 3 reg., *f* 110.—.
1 **Thuringia Orgel,** 5 oct., 3 reg., *f* 68.—.
1 **Dito,** 2 spel, 8 reg., *f* 110.—.
1 **Seraphine,** 1½ spel, 7 reg., *f* 60.—.
1 **groot dito,** 4½ spel, 15 reg., *f* 125.—.
1 **prachtig dito, Piano-vorm,** best onderhouden, vol en rond van toon, 4 spel, 13 reg., *f* 180.—.
1 **groot Palace Orgel,** 5½ spel. slechts *f* 220.—.
1 **Bell Orgel,** hooge kast, 9 reg., 2 kopp., *f* 165.—.
1 **groot Mason & Hamlin,** fraaie kast, 3 spel, *f* 210.—.
1 **American Orgel,** hooge zwarte kast, 9 reg., *f* 135.—.
1 **Dito,** noten, 10 registers, *f* 130.—.
1 **Dito,** palisander, nieuw gepolitoerd, 10 reg., *f* 145.
1 **Worcester Orgel,** forsch van toon, zeer geschikt voor Zangvereeniging, vlakke kast, 10 reg., *f* 120.
1 **Kerk-Orgel,** eikenhout, voor 6 à 800 personen, 22 reg., *f* 850.—.
1 **groot Kerk-Orgel,** met prachtigen top, 2 klavieren, vrij pedaal, met pedaal-, manuaal- en octaafkoppeling, 24 reg., *f* 1050.—.

Firma BREEBAART, 22 DAMRAK 22, Amsterdam.

Uitsluitend handel in Orgels. Ruim **200** in voorraad. In onze Magazijnen zijn **80 Orgels** geëxposeerd. Vraag Catalogi.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN,** diverse **LOTEN** en vreemde **COUPONS,** Wisselen Gouden Zilveren **MUNTEN** en vreemde Banknoten. Sluiten **PROLONGATIEN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden **À DEPOSITO** ½ pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

G. F. JURJAANZ, Orgelmaker.
Amerik. Orgelhandel,
Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.
Steeds voorhanden uitgebreide sorteering, van de soliedste fabrieken.
Directe aanvoer. Laagste Prijzen.
VRAAG CATALOGUS.
Engros en Détail.

Verschenen bij J. M. C. POT, te *Tholen:*
Een boek voor iedereen.
Aphorismen
voor den Evangeliedienaar,
op den kansel, in de catechisatiekamer en in zijn herderlijk werk,
DOOR
L. VAN MAANEN,
Predikant bij de Herv. Gem. te Willemstad.
2de Druk. Prijs 50 Cent.

Vrije Universiteit.

De jaarverslagen over 1894 zijn nu bijna gereed om verzonden te worden. Het gewone verzoek worde wederom niet te vergeefs gericht tot onze geachte correspondenten en agenten, om de spoedige en nauwkeurige bezorging aan de adressen der leden en begunstigers in hun onderscheidene ressorten op zich te willen nemen, opdat ieder althans eenigen tijd vóór de jaarvergadering (26/27 Juni) in het bezit van een verslag zij.

In de afgeloopen week heeft met gunstig gevolg het candidaatsexamen afgelegd de heer J. de Jong van Rotterdam. Ook deze jeugdige broeder zij den vrienden op het harte gebonden, om voor hem van den Heere te begeeren, dat hij rijkelijk moge gezegend worden met bekwaammakende genade voor de bekleeding van het treffelijk ambt, waarnaar zijne begeerte uitgaat, en waartoe hij nu allicht spoedig kan geroepen worden.

W. HOVY.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:

Door den heer D. J. Fokker te Breukelen *f* 5; door den heer W. K. H. Magendans te Wagenborgen *f* 10.50; door den heer J. Zijlstra te Oosterbierum *f* 85.90; door den heer P. J. J. Gooris te Brielle *f* 22.50.

Aan Collecten:

(Voor de Theol. fac.) van de Geref. kerk te Wildervank *f* 23.47; van idem te Bellingen *f* 3.12½; van idem te Stadskanaal *f* 4.68½; (halve collecten) van idem te Amsterdam A *f* 94.84½; van idem te Middelburg A *f* 10.25½; van idem te Middelburg B *f* 7.10; van idem te Middelburg C *f* 13.13; van idem te Vlissingen A *f* 9.09; van idem te Vlissingen B *f* 8.60; van idem te Serooskerke A *f* 5.88; van idem te Serooskerke B *f* 6.04; van idem te Koudekerke *f* 9.88; van idem te Meliskerke *f* 2.79; van idem te Veere *f* 2,52; van idem te Gapinge *f* 1.06; van idem te Vrouwenpolder *f* 1.82½; van idem te Oostkapelle *f* 2.41; van idem te Domburg *f* 1.79; van idem te Grijpskerke *f* 6.86½; van idem te Arnemuiden *f* 1.60; van idem te St. Laurens *f* 1.13; van idem te O. en W. Souburg *f* 6.50.

Aan Schenkingen:

Door Mej. M. J. Houtman, te Hilversum, van de Jongedochtersvereeniging »Tryfersa" *f* 2.50.

Voor het Studiefonds:

Van de Halvestuiversvereeniging te Haarlem *f* 7.62½; van idem te Amsterdam *f* 19.60; van N. N. te G. voor het lezen van de *Herauf* *f* 2.50.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

UITGAVE van J. A. WORMSER, te AMSTERDAM:
Op den Pinksterdag
(MET DE HEMELVAART),
DOOR
Dr. A. KUYPER.
(Deel IV van „DAGEN VAN GOEDE BOODSCHAP").
Prijs ingenaaid f 1.20. Gebonden f 1.75.

DE ZONDAGSSCHOOL.
WEEKBLAD onder Redactie van A. J. HOOGENBIRK.
Per jaargang franco per post f 2.50.

Inhoud van het Nr. van 29 Mei 1895: **Onderwerp voor 9 Juni. (Het scheppingsverhaal). — De Britsche Zondagsschool-vereeniging. — Huisbezoek. — Dogma. — De leervorm. — Vergeving, de wraak van den Christen. — Advertentiën.**

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

EXCELSIOR.
Geïllustreerd Tijdschrift voor Neerlands Jongelingschap en Volk
ONDER REDACTIE VAN
A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.
Prijs per jaargang (12 Nrs. à 16 pag. en 12 Nrs. à 8 pag.) f 3.50.

Inhoud van het No. van 21 Mei 1895: **De Kerk van de „Vallei en", VIII. — De Hollandsche taal in Zuid-Afrika. — Een kerk te St. Petersburg. — Een Bataafsche priesteres. — „Zullen wij niet bidden?" — Saulus — Paulus.**

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

ENCYCLOPÆDIE
DER
Heilige Godgeleerdheid,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

DE UITGEVER,
Amsterdam. J. A. WORMSER.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:
VOOR EEN DISTEL EEN MIRT.
Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
2de druk. — Volksuitgave.
Prijs f 0.60.
VOOR UITDEELINGEN (TEN DIENSTE VAN KERKERADEN enz.)
25 Ex. f 12.50; 50 Ex. f 22.50.
Van de groote (eerste) uitgave zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar à *f* 1.80; gebonden *f* 2.30.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARND & ZONEN.